

Wat je ziet is niet altijd de waarheid

CAROLE JOHNSTONE

**SPIEGEL
TWEELING**

XANDER

THRILLER

PROLOOG

5 september 1998

De lucht was roze. Dat was beter dan rood, zei El, toen we weer bang werden. Opa zei altijd tegen ons: 'Avondrood, mooi weer aan boord. Morgenrood, water in de sloot.' En hij kon het weten want hij was zeeman geweest. Er stond een koude wind, die steeds kouder werd. El had nog traansporen op haar gezicht en haar vingers bewogen onwillekeurig. Ik kon niet ophouden met bibberen.

We hielden elkaars hand vast en volgden onze neus tot elke straat met hoge overbevolkte etagewoningen en rijtjeshuizen vervaagde tot één opdoemend donker huis waar kindermoordenaars woonden die op de loer lagen en naar ons keken. Maar we zagen niemand. Hoorden niemand. Alsof we weer in Spiegelland waren. Veilig en bang. De enige verandering was de geur van de zeearm, die sterker werd naarmate we dichterbij kwamen.

De haven werd gekenmerkt door smeer en olie en metaal en zout. Zeemeeuwen werden wakker, kraaiden als hanen. Bij een houten pakhuis, verveloos en donker van het vocht, bleven we staan. Ervoor stond een hijskraan met een bungelende haak aan het eind van roestige kettingen en er was een stenen trailerhelling die al snel onder water verdween.

Hoogwater. Het enige tijdstip om koers te zetten naar open zee.

El greep mijn hand steviger vast toen we naar al die dobbe-

rende ronde boeien en drijvende lange bokken keken. We zagen jachten, wit en glad, met ratelende metalen masten. En achter de monding een tanker aan de horizon. Die zochten we niet. Daarvoor waren we hier niet.

Ik zocht net zolang in mijn rugzak tot ik mama's doosje compactpoeder vond. Ik drukte het sponsje herhaaldelijk op El's wangen.

'Je oogwit is helemaal rood,' fluisterde ik, terwijl ze deed of het niet pijnlijk was.

'Jij bloedt nog steeds,' fluisterde ze terug. Ze was heser dan ik, hoewel ik meer had geschreeuwd.

'Wat moet dat zo laat nog buiten?'

Ik knipperde met mijn ogen tegen het schijnsel van zijn zaklamp, maar toen ik weer wat kon zien, bleek hij er precies zo uit te zien als mama had gezegd: leerachtig, spleetje tussen zijn tanden, witte ruige baard. Een Oude Zeebonk.

'Ik ben Ellice,' zei El. Ik voelde haar nagels tegen mijn vingers, maar haar stem was even kalm als het water in de haven. 'En dit is mijn tweelingzus, Catriona.'

'O ja?'

Hij kwam dichterbij ons toe en toen hij wankelde, rook ik rum. Mijn hart ging sneller slaan. Ik rechtte mijn schouders. 'We willen mee op een piratenschip.'

Het schijnsel van zijn zaklamp danste in duizelingwekkende witte kringen rond, zodat ik mijn ogen tot spleetjes kneep en ze gingen tranen. Toen vloekte hij – het was een vloek die opa ook wel gebruikte, al was het niet een van zijn favoriete – en hij liep achterwaarts bij ons vandaan met ogen zo groot als op de plaatjes van de maskers van de Grebostam uit Ivoorkust in opa's encyclopedieën.

‘Hier blijven, nergens naartoe gaan. Oké?’

‘Maar vertrekt er binnenkort een schip?’ probeerde El te roepen toen hij weer in het donker van het pakhuis verdween. We hoorden de deur kraken en dichtslaan en El keek me aan, slaakte een verstikte kreet en liet me los. ‘O nee! Je trui. We zijn vergeten je trui uit te doen!’

Ik voelde opeens iets wat erger was dan alleen angst. Het was alsof ik diep onder water in de kou en het donker had gezwommen en iemand me uit het water had getrokken en ik niet meer wist hoe ik moest ademen. Ik liet mijn rugzak vallen, trok mijn jas uit en ook al had ik weer overal pijn en voelde ik El’s vingers knijpen en krabben, ik kreeg de trui over mijn hoofd en liet hem op de stenen vallen alsof er spinnen overheen kropen. Toen rook ik het, zuur en warm.

‘Wat zullen we ermee doen?’ vroeg El. Haar stem was nu niet kalm meer. ‘Hij komt terug. Hij komt terug!’

Ze rende om het pakhuis heen en pakte een roestige kapotte aanlegring. Met koude handen en klappertandend knoopten we de mouwen er met vissersknopen aan vast. Daarna renden we terug naar het woelige water en gooiden de aanlegring er zo ver mogelijk in. Een harde plons. Tegen de tijd dat we terug waren gerend naar de stenen aanlegplaats, waren we buiten adem. We deden zo ons best om niet te huilen dat het klonk alsof we weer stikten.

Toen de wind opeens draaide en ons weg van de waterrand duwde, meende ik opnieuw bloed te ruiken: zuur en donker. Maar de zilte zee was, net als El’s knijpende hand, sterker.

‘Een verstandig zeeman verlaat de haven nooit op een vrijdag,’ fluisterde ik.

El’s vingers begonnen pijn te doen aan mijn vingers. ‘Het is vandaag zaterdag, suffie.’

Maar ik wist dat ze net zo bang was als ik. Ik wist dat ze zich afvroeg of het te laat was om terug te gaan. ‘Komt het goed met ons, El?’

We keken naar de zeearm, achter het eiland Inchkeith en de tanker ver weg. Rillend, nog steeds hand in hand, dichtbij genoeg om elkaars hartslag te voelen toen de rode lucht vanaf de Noordzee onze kant op kwam en zich als een blauwe plek verspreidde. El keek pas weer naar me toen we de rode lucht over de golfbreker zagen kruipen.

Toen glimlachte ze. De brede, vreselijke glimlach die al dreigde door te breken toen we door die eindeloze lege straten gingen. Ze glimlachte nog steeds toen we de eerste motor, de eerste sirene hoorden. En toen de deur van het pakhuis krakend open werd gedaan en weer dichtsloeg.

Ze bleef maar glimlachen. ‘We laten elkaar niet in de steek. Zeg het.’

Knerpende voetstappen die onze kant op kwamen. Weer een vloek, harder ditmaal. Zoveel licht dat we verblind werden en de zeearm niet meer konden zien. Alleen elkaar.

‘We laten elkaar niet in de steek,’ fluisterde ik.

Ze greep mijn hand nog steviger vast en ik slikte, zag haar glimlach scherper en donkerder worden, en toen verdwijnen. ‘Nooit, zolang we leven.’

‘Het komt allemaal goed,’ zei een man die niet de Oude Zeebonk was.

Een vrouw met vriendelijke ogen en een minder felle zaklamp stapte tussen ons in en stak haar andere hand naar ons uit. ‘Alles komt goed.’

Die dag begon ons tweede leven.

1

Ik was er niet bij toen mijn zus overleed.

Ross belde me, had al een stuk of tien voicemailberichten ingesproken voordat ik de moeite nam ze te beluisteren. Elk bericht klonk radelozer dan dat ervoor. En tot mijn schande moet ik bekennen dat ik altijd vooral zijn stem hoorde – vertrouwd en vergeten, nauwelijks veranderd – en minder lette op wat hij zei.

Ik kijk naar het nieuws in terminal 4 van luchthaven JFK tijdens een zeven uur durende overstap die aan mijn geestelijke gezondheid vreet tot ik mijn laptop wel moet aanzetten om te kijken. Ik zit op een kruk in een lawaaige felverlichte hamburgertent en negeer mijn cheeseburger terwijl ik op de website van BBC Scotland News, regio Edinburgh, Fife & East, door de eerste van drie reportages scrol. Waarschijnlijk zou ik me er ook voor moeten schamen dat mijn blik als eerste naar hem glijdt, nog voordat ik de zwarte koptekst lees: **ANGST OM VERMISTE VROUW UIT LEITH GROEIT.**

Onder de eerste foto staat: **DAG 1, 3 APRIL**, ook al is het al avond. Ross ijsbeert bij de zeearm over een lage muur, tussen twee zilverkleurige lantaarnpalen die een rond, vlak schijnsel verspreiden. Hoewel je zijn gezicht niet ziet, is zijn spanning onmiskenbaar: opgetrokken schouders, handen tot vuisten gebald. De fotograaf heeft de felle schijnwerpers van een terugkerende oranje met blauwe reddingsboot vastgelegd, en het gezicht van Ross is naar de reddingsboot toe gewend en naar de verstarde razernij van

een golf die op het eind van de pier stukslaat. Het stormde vlak nadat ze vermist raakte, had hij in meerdere berichten gezegd, alsof het feit dat ik niet op de hoogte was van dat bijkomende vreselijke detail de reden was dat ik niet had gereageerd.

Er zijn bijna twee glazen merlot voor nodig in een donkerdere rustigere bar, ver buiten gehoorsafstand van de hamburgertent, voordat ik in staat ben de eerste video te starten. DAG 2, 4 APRIL. Als El's foto op het scherm verschijnt – lachend, hoofd in haar nek geworpen in wat ze haar *like-a-fucking-virgin*-pose noemde, doorschijnende zijden blouse, in een boblijn geknipt zilverblond haar – krimp ik ineen en ik druk op pauze, sluit mijn ogen. Ik haal verlegen mijn vingers door mijn warrige, te lange haar. Ik drink mijn glas leeg en bestel een derde glas. De ober die het komt brengen, kijkt zo lang naar mijn laptopscherm dat ik me afvraag of hij een beroerte heeft gekregen. Dan snap ik het. Ongelooflijk wat je vergeet. Levensfeiten die ooit even vanzelfsprekend waren als ademen. Hij denkt dat hij naar een foto van mij kijkt. Onder in beeld staat: IS ELLICE MACAULEY NOG IN LEVEN?

Ik trek de oordopjes uit mijn oren. 'Mijn tweelingzus.'

'Sorry, mevrouw,' zegt hij met een stralende glimlach. Het klinkt alsof hij nog nooit in zijn leven ergens spijt van heeft gehad. De hele tijd dat geglimlach en gemevrouw hangt me de keel uit, roept irrationele woede bij me op. Dat dit het enige aan Amerika is wat ik niet zal missen, maakt me nog vermoeider en bozer. Ik denk aan mijn appartement aan Pacific Avenue. De hete waanzinnige drukte op de promenade en op Muscle Beach. De hete waanzinnige nachten van dansen in nachtclubs in kelders waar het zweet langs de muren druipt. De koele turkooizen kalmte van de oceaan. Een oceaan waar ik dol op ben.

Ik neem een grote slok wijn, doe mijn oordopjes weer in en

druk op PLAY. De foto van El verdwijnt en er komt een verslaggever in beeld: jong en serieus, waarschijnlijk ergens in de twintig. Haar haar wappert om haar hoofd.

‘Op de ochtend van 3 april vertrok de in Leith woonachtige Ellice MacAuley, eenendertig, met een zeilboot vanuit deze jachtclub in Granton Harbour aan de Firth of Forth. Sindsdien is er niets meer van haar vernomen.’

Ik schrik als de camera uitzoomt van de jachtclub en de Queensferry-spoorbrug en bruggen voor het wegverkeer in het westen laat zien, waarna de camera weer op het oosten gericht wordt, op de dagzomende aardlagen van Earlsferry en North Berwick. Daartussenin de grijze zeearm en de zacht glooiende hellingen van Kinghorn en Burntisland. Dan terug naar de haven, naar de dobberende ronde boeien en lange drijvende bokken en witte jachten met ratelende masten. Een lage stenen trailerhelling het water in. Een andere hijskraan. Geen pakhuis.

Hoe is het mogelijk dat ik niet eerder doorhad dat het dezelfde haven is – een plek waar ik tientallen jaren niet meer aan gedacht had en die nu hij in beeld komt nauwelijks veranderd blijkt te zijn. Er loopt een rilling over mijn nek. Een angst die ik niet wil onderzoeken, net zomin als al die andere gedachten die door mijn hoofd zijn gegaan sinds al die voicemailberichten mijn inbox begonnen te vullen. Ik pak mijn glas wijn weer, ben blij als de camera niet meer op de haven gericht staat en er archiefbeelden van reddingsboten en reddingshelikopters getoond worden.

‘Er werd alarm geslagen toen mevrouw MacAuley niet terugkeerde naar de Royal Forth Yacht Club en vast was komen te staan dat ze eerder op de dag niet was aangekomen op haar plaats van bestemming, Anstruther. De kustwacht en de reddingsbrigade zijn bij de zoektocht betrokken, maar hun inspanningen

worden aanzienlijk bemoeilijkt door aanhoudend slecht weer.’

Een man – dubbele onderkin, grotendeels kaal, even serieus als de verslaggever maar met een glinstering in zijn ogen alsof die ernst gespeeld is – kijkt in de camera, armen over elkaar geslagen. Onder zijn dikke buik staat: JAMES PATON, COÖRDINATOR VAN DE KUSTWACHT VOOR MARITIEME ZOEK- EN REDDINGSOPERATIES, ABERDEEN. ‘We weten dat mevrouw MacAuley een bekwame zeiler was...’

Zo, weten we dat, denk ik.

‘... maar als we kijken naar de overheersende windsnelheid in de zeearm op de ochtend van 3 april, dan vermoeden we dat ze al zo’n zes uur vermist was tegen de tijd dat er alarm werd geslagen.’ Hij zwijgt even en hoewel hij alleen vanaf zijn taille naar boven gefilmd wordt, weet ik dat hij zich breder maakt, als een revolverheld. Het ontbreekt er nog maar aan dat hij zijn schouders optrekt. ‘De afgelopen tweeënzeventig uur was de watertemperatuur in de zeearm slechts zeven graden. In dergelijke omstandigheden zal een persoon in het water hooguit drie uur overleven.’

Klootzak, denk ik, met El’s stem.

De camera gaat terug naar de verslaggever, die nog altijd doet alsof ze er niet mee zit dat haar kapsel geruïneerd is. ‘Nu, aan het eind van de tweede dag van de zoektocht en met verslechterende omstandigheden,’ zegt ze, ‘is er steeds minder hoop dat Ellice MacAuley ongedeerd zal terugkeren.’

Een vakantiefoto van El en Ross verschijnt beeldvullend op het scherm. Gebruind, witte tanden, zijn arm om haar schouder geslagen terwijl ze zich naar hem toe buigt, haar kin omhoog, lachend. Ik snap waarom journalisten hier uitgebreid verslag van doen. Ze zijn prachtig. Ze kijken elkaar aan alsof ze hunkeren en bevredigd tegelijk zijn. De intimiteit die ervan afstraalt, geeft me

een ongemakkelijk gevoel, verzuurt de wijn in mijn maag.

Ik pak mijn telefoon en ga naar de weerapp. Edinburgh staat nog steeds als tweede locatie ingesteld, na Venice Beach. Ik heb er nooit te lang bij stilgestaan waarom dat zo is. Zes graden en veel regen. Ik kijk uit het raam naar de duisternis en zie de lange witte strepen van de baanlichten.

Hoewel het in het Verenigd Koninkrijk pas zes uur in de ochtend is, is er nu al een nieuwe video: DAG 3, 5 APRIL. Ik bekijk hem niet. Ik weet al dat er niets veranderd is, dat ze nog steeds niet gevonden is. Ik weet dat men, meer nog dan gisteren, ook niet verwacht dat dit zal gebeuren. Eronder staat een ander bericht. Het bijbehorende tijdstip is nog geen twee uur geleden. ECHTGENOOT VAN VERMISTE VROUW UIT LEITH VERLIEST HOOP. Mijn adem stukt bij het zien van de foto bij het stuk. Het doet pijn om naar hem te kijken. Iedereen zou het pijnlijk vinden om naar hem te kijken. Ross zit in elkaar gedoken bij een muurtje, zijn knieën opgetrokken tot vlak bij zijn kin, zijn handen ineen-geslagen in zijn nek. Hij drukt zijn ellebogen stevig tegen elkaar voor zich, zodat die een schild vormen. Naast hem staat een man in een lange anorak, die omlaagkijkt en duidelijk iets zegt, maar Ross hoort het niet. Hij kijkt naar de zeearm, zijn mond open en tanden ontbloot in een kreet van wanhoop en ontzet verdriet die ik bijna kan horen.

Ik klap de laptop te hard dicht. Drink mijn glas wijn leeg terwijl mensen zich omdraaien en naar me kijken. Mijn hand trilt, mijn ogen prikken. De uren tussen New York en Edinburgh doemen op en tegelijkertijd zijn het er niet genoeg. Ik wil niet terug. Ik zou er alles, werkelijk alles, voor overhebben om nooit meer terug te hoeven.

Dan sta ik op om naar een andere bar te gaan. Ik trek het niet

die ober met zijn gemevrouw opnieuw onder ogen te komen. Ik pak mijn laptop en mijn tas, gooi een biljet van twintig op de tafel. Wankelend loop ik tussen de tafels door. Het was beter geweest als ik die cheeseburger wel had opgegeten. Maar dat doet er niet toe. Niets doet ertoe. Mensen kijken nog steeds naar me en ik vraag me af of ik dat hardop heb gezegd, tot ik beseft dat ik mijn hoofd schud. Want ik moet het geloven. Ik moet geloven dat er niets is veranderd. Dat al deze angst en toenemende vrees niets te betekenen hebben. Ik denk aan Edinburgh, aan Leith, aan dat grijze huis met vlakke stenen en georgiaanse ramen met roedeverdeling aan Westeryk Road. Ik denk aan mijn opa, dat je het spleetje tussen zijn tanden zag als hij grijsde, en de ergste paniek zwakt af. *Het stelt niets voor, meidje.*

Ik was niet in Edinburgh toen mijn zus overleed. Ik was niet op luchthaven LAX of JFK. Ik stond zelfs niet op het smeedijzeren balkon van mijn appartement in Californië naar de Stille Oceaan te kijken terwijl ik zinfandel dronk en deed of ik precies was waar ik wilde zijn.

Ik was nergens toen mijn zus overleed.

Want ze is niet dood.